

ANALIZA BILANSA PREDUZECA

Analiza bilansa je detaljno rasclanivanje bilansa stanja i uspjeha koja je namijenjena za ispitivanje finansijskog položaja i rentabilnosti preduza. Predmet analize bilansa su sredstva, izvori sredstava, i poslovni rezultat, tj. poslovni prihodi i poslovni rashodi iz bilansa uspjeha.

Analiza bilansa u uzem smislu obuhvata analizu tzv. statike i dinamike sredstava i njihovih izvora i analizu finansijskih rezultata preduzeca. Analizom statike sredstava ispituje se stanje sredstava u bilansu prije svih njihov kvantitativni i kvalitativni sastav i odnosi da bi se na osnovu toga izveo zaključak o stepenu adekvatnosti i iskoriscenosti tih sredstava kao i zaključak o ekonomičnosti ulozenih sredstava u poslovanju preduzeca. Analizom dinamike ispituje se brzina i učestalost cirkulacije obrtnih sredstava. Poslovne analize obavlja analitička služba pred. Sastavni dio analize bilansa je analiza finansijskog rezultata preduzeca ili preciznije analiza završnog računa. Cilj ove analize je da se ispita odnos finansijskog rezultata prema ulozenim sredstvima kao i da se ispituju pojedinačne komponente finansijskih rezultata tj. prihodi i rashodi. Analizom prihoda utvrđuju se unutrašnji i spoljni faktori od kojih zavisi njihova visina i sastav dok se analizom rashoda dolazi do saznanja od kojih faktora zavisi njihova visina i sastav i da li postoji mogućnost za njihovo smanjenje.

Ciljevi analize bilansa se razlikuju zavisno od toga ko je korisnik analize. Ti korisnici analize mogu da budu interni i eksterni.

Internim korisnicima (organi rukovodjenja i upravljanja finansiskih služba preduzeca) dostavlja analitičke podatke i globalne ocjene o stanju i kretanju sredstava preduzeca, stanju i kretanju izvora sredstava finansijskog preduzeca, veličini i razlici prihoda i rashoda u posmatranom vremenskom periodu.

Eksternim korisnicima (organi, povjerioci, sindikati, statistika, poslovnog udruženje itd.) finansijska služba prezentira ključne podatke o karakteristikama poslovanja preduzeca u posmatranom vremenskom periodu.

UTVRDJIJSNJE FINANSIJSKOG POLOZAJA PREDUZECA

Utvrđivanje finansijskog položaja preduzeca vrši se putem sledećih mehanizama :

- I racio brojevi
- II netoobrotni fond
- III kes flou

I

Racio brojevi predstavljaju brojcani odnos dvije ekonomske kategorije koji je zasnovan na logici ekonomska kretanja unutar procesa reprodukcije. Dakle, oni predstavljaju odnose ili relacije karakteristiknih velicina stanja i uspjeha koji su od

znacaja za ocjenu finansijskog statusa , rentabilnosti i upravljanja preduzeca. Veliki je broj tih relacija ,ali ih mozemo po kriterijumu njihove upotrebe razvrstati u tri grupe :

1. racia strukture
2. racio rentabilnosti
3. racio upravljanja

1. Racia strukture omogucavaju da se donese pravilan zakljucak o finansijskom poloaju preduzeca . Najvazniji su :

- a) racio solventnosti
- b) racia finansiranja tzv.imobilizacija (osnovna sredstva)
- c) racia rentabilnosti

a) **Racio solventnosti** predstavlja pokazatelj mogucnosti preduzeca da se odupre i da savlada eventualnu ekonomsku krizu da ne ugrozi sigurnost povjerilaca a time i njihovo povjerenje u preduzece. Ovaj racio se izrazava odnosom izmedju sopstvenog i pozamljenog kapitala.

$$\text{Racio solventnosti} = \frac{\text{sopstveni kapital}}{\text{sozajmljeni kapital}} \times 100$$

b) **Racia finansiranja tzv. imobilizacija** pokazuju u kojoj su mjeri neto imobilizacije(nabavna vrijednost osnovnih sredstava) finansira sopsstvenim tj. dugorocnim kapitalom.Ovu grupu cine sledeca dva racia :

- sopstveni kapital neto imobilizacije
- dugorocni osnovni kapital neto imobilizacije

- Kada je prvi racio jednak jedinici tada je finansijska imobilizacija povoljna i pogoduje zahtjevima sigurnosti i solventnosti.Medjutim drugi racio po pravilu treba da bude veci od 1.

c) **Racia rentabilnosti** se bave utvrdjivanjem normi za finansiranje obrtnih sredstava.Pri tom se koriste sledece dvije bilansne relacije :

- 1.obrtna sredstva / kratkorocne obaveze
- 2.kratkorocna potrazivanja + kratkorocni plasmani+gotovina/kratkorocne obaveze

2. Racio rentabilnosti koristi podatke iz bilansa stanja i bilansa uspjeha sa ciljem da se indetifikuje uspjesnost poslovanja preduzeca tj.da se utvrdi njegova profitna spospobnost u oderedjenom vremenskom periodu.Kao pokazatelji rentabilnosti poslovanja preduzeca pojavljuju se :

a) stopa poslovnog dobitka =
$$\frac{\text{poslovni dobitak}}{\text{prihodi od realizacije proizvodnje}} \times 100$$

$$\text{b) stopa neto dobitka} = \frac{\text{neto dobitak}}{\text{prihodi od realizacije proizvodnje}} \times 100$$

$$\text{c) stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva} = \frac{\text{poslovni dobitak}}{\text{prosječna poslovna sredstva}} \times 100$$

$$\text{d) stopa prinosa na sopstvena poslovna sredstva} = \frac{\text{neto dobitak}}{\text{prosječna sopstvena poslovna sredstva}} \times 100$$

3) Racia upravljanja se dobijaju na bazi podataka iz bilansa stanja i bilansa uspjeha, a izracunavaju se u formi koeficijenta ili broja dana zadržavanja poslovnih sredstava u konkretnom obliku (uz zalihe potraživanja od kupaca, obaveze prema dobavljačima itd). Najznacajnije racije upravljanja su:

a) kod racije obrta zaliha od znacaja su koeficijent obrta zaliha i pokazatelj prosjecnog vremena zadržavanja zaliha u preduzeća.

$$\text{a1) koeficijent obrta zaliha} = \frac{\text{Cijena koštanja realizovanih proizvoda}}{\text{prosječan saldo zaliha}}$$

$$\text{a2) prosječno vrijeme zadržavanja zaliha u preduzeću} = \frac{365 \text{ dana}}{\text{koeficijent obrta zaliha}}$$

b) kada je u pitanju racije regulisanja potraživanja od kupaca razlikuju se sledeća dva pokazatelja i to:

- koeficijent obrta kupaca i pokazatelj prosjecnog vremena naplate potraživanja od kupaca

$$\text{b1) koeficijent obrta kupaca} = \frac{\text{prihod od realizacije proizvoda}}{\text{prosječan saldo kupaca}}$$

$$\text{b2) prosječno vrijeme naplate od kupaca} = \frac{365 \text{ dana}}{\text{koeficijent obrta kupaca}}$$

c) kod racije regulisanja obaveze prema dobavljačima najvažnija su dva pokazatelja koeficijent obrta dobavljača i pokazatelj prosjecnog vremena plaćanja obaveza prema dobavljačima

$$\text{c1) koeficijent obrta dobavljača} = \frac{\text{cijena koštanja realizovanih proizvoda} + \text{povećanje zaliha} - \text{smanjenje zaliha}}{\text{prosječan saldo dobavljača}}$$

prosječan saldo dobavljača.

$$c2) \text{ prosjecno vrijeme placanja obaveza prema dobavljacima} = \frac{365 \text{ dana}}{\text{koeficijent obrta dobavljacka}}$$

II

Neto obrtni fond predstavlja razliku izmedju stalnih odnosno dugorocnih izvora i neto imobilizacija odnosno osnovnih sredstava. To isto i pokazuju i neto obrtna sredstva koja se utvrduju na taj nacin sto se od ukupnog iznosa obrtnih sredstava oduzme ukupan iznos kratkorocnih izvora finansiranja. Ona pokazuju onaj dio obrtnih sredstava koji se finansira iz dugorocnih izvora bilo sopstvenih ili pozajmljenih. Visina neto obrtnih sredstava narocito je znacajna sa stanovista buducih zaduzivanja s obzirom da sluzi kao odredjen garancija za zastitu interesa kratkorocnih povjerilaca.

III

Kes flou oznacava tok gotovine ili novcni tok. On se moze posmatrati dvojako :

1. kao stalni tok primanja i davanja koji protice kroz preduzeca sto predstavlja bruto kes flou ili kao razlika izmedju primanja od prodaje robe i usluga s jedne strane i davanja povezanih sa proizv. i prodajom roba i usluga s druge strane, sto predstavlja neto kes flou.
2. kao suma dobitaka amortizacije i dr. troskova koji ne proizvode izlaz gotovine odnosno troskova dugorocnih rezervisanja ili kao dio neto obrtnog fonda koji proizilazi iz poslovnih procesa. Pracenjem novcanih tokova finansijskog menadzmenta treba da predvidi potrebna i raspoloziva novcana sredstva u odredjenom periodu sto treba da omoguci odredjeno pribavljanje i plasiranje odredjenih novcanih sredstava. Ovo je posebno znacajno za donosenje kratkorocnih finansijskih odluka zbog cega je stalno uskladjivanje priliva i odliva novcanih sredstava osnovni i trajni zadatak finansijskog menadzmenta. Dakle, kes flou je vazan pomocni instrument finansijske analize sto ce reci da je kompatibilan sa prethodna dva mehanizma.